

ВАСИЛЬ СІМОВИЧ І ПОЕЗІЯ ЛЕСІ УКРАЇНКИ (ВЕРСИФІКАЦІЙНИЙ АСПЕКТ)

Борис БУНЧУК

*доктор філологічних наук,
професор кафедри української літератури
Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича
вул. Коцюбинського, 2, м. Чернівці
ORCID: 0000-0002-0302-9875
b.bunchuk@chnu.edu.ua*

У статті розглянуто два види контактування В. Сімовича з віршованими творами Лесі Українки – редагування збірки поетеси «Відгуки» та використання її поезії у віршознавчому додатку до його «Української граматики». Вказано, що вони засвідчують належну віршознавчу підготовку вченого.

Як редактор Лесиної збірки, В. Сімович зізнавався в необережному втручанні у строфічну форму її віршів «Ра-Менеїс» та «Жертва». Обидві поезії зараховують до корпусу творів з ореолом гекзаметра і визначають як деривати цієї форми. Після трансформації форма стала такою: нерегульовані різностопові неримовані трискладовики (від двох до чотирьох наголосів у рядку). Отже, ці твори було частково позбавлено урочисто-гекзаметричного ритму. Тому в пізніших публікаціях вони знову постають у первинному вигляді – з довгими гекзаметричними рядками.

У віршознавчому додатку до «Граматики...» В. Сімович розглядав окремо силабічні (менше) та силабо-тонічні (більше) твори поетеси. Вчений звернув увагу на такі силабічні форми: 6-складовик і поєднання 6-складових та 12-складових рядків, 14-складовик (8+6) 2. У силабічних творах поетеси він вказав на наявність певної кількості хореїзованих рядків. Учений правильно відзначив випадковість таких версів. Важливим видається Сімовичів поділ українських поетів на «силабічних» (народних) та «силабо-тонічних». Актуальними є його міркування щодо історичного місця фольклорної силабічної форми у розвитку вітчизняної поезії.

Учений навів приклади таких Лесиних силабо-тонічних форм: ямба (ЯЗ з дактилічним закінченням), дактилю (Д2), амфібрахію (Амф3, Амф4, Амф5), анапеста (Ан3, Ан5). Окрасою міркувань науковця щодо силабо-тоніки поетеси стало помічене ним явище силабо-тонічної логоедичності у вірші «Граї, моя пісне!»

В. Сімович указав також на окремі строфічні форми в поетеси: восьмивірш (насправді два катрени) та семивірш.

Ключові слова: *Леся Українка, Василь Сімович, віршування, силабічна версифікація, силабо-тонічна версифікація, ритміка, строфіка, римування.*

VASYL SIMOVYCH AND THE POETRY OF LESYA UKRAINKA (A VERIFICATION-BASED ANALYSIS)

Boris BUNCHUK

Doctor of Philology,

Professor at the Department of Ukrainian Literature

Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University

2 Kotsyubynskoho str., Chernivtsi

ORCID: 0000-0002-0302-9875

b.bunchuk@chnu.edu.ua

The article examines two instances of V. Simovych's engagement with Lesia Ukrainka's poetic works: his editing of the poetess's collection "Vidguky" and his use of her poetry in the poetic appendix to his "Ukrainian Grammar". It is noted that these demonstrate the scholar's sound training in poetics.

As the editor of Lesya's collection, V. Simovych admitted to having carelessly interfered with the metrical form of her poems "Ra-Meneis" and "The Sacrifice". Both poems are classified within the corpus of works characterised by the hexameter and defined as derivatives of this form. Following the transformation, the form became as follows: irregular, unrhymed, three-syllable lines (with two to four stresses per line). Consequently, these works were partially stripped of their solemn hexameter rhythm. Therefore, in later publications, they reappear in their original form – with long hexameter lines.

In the poetic appendix to "Grammar...", V. Simovich examined the poetess's syllabic (shorter) and syllabo-tonic (longer) works separately. The scholar drew attention to the following syllabic forms: the 6-syllable line and combinations of 6-syllable and 12-syllable lines, the 14-syllable line (8+6) 2. In the poetess's syllabic works, he noted the presence of a certain number of choreatic lines. The scholar correctly noted the sporadic nature of such verses. Simovych's division of Ukrainian poets into "syllabic" (folk) and "syllabo-tonic" appears significant. His reflections on the historical place of the folk syllabic form in the development of Ukrainian poetry remain relevant.

The scholar cited examples of the following syllabo-tonic forms in Lesya's work: iamb (I3 with a dactylic ending), dactyl (D2), amphibrach (Amph3, Amph4, Amph5), and anapaest (An3, An5). The scholar's observations on the poetess's syllabo-tonic structure were further enriched by his identification of a phenomenon of syllabo-tonic logaedicity in the poem "Sing, My Song!".

V. Simovych also highlighted specific stanzaic forms in the poetess's work: the octave (actually two quatrains) and the septet.

Key words: *Lesya Ukrainka, Vasyl Simovych, poetry, syllabic verse, syllabo-tonic verse, rhythm, stanza structure, rhyme.*

Творчим контактам Василя Сімовича з поезією Лесі Українки присвячена певна література, починаючи з листів поетеси, статей та спогадів ученого (12)

і закінчуючи статтями С. Кочерги (9), О. Шелюх (14) та ін. Є також розвідки про В. Сімовича як віршознавця (2, 5), однак спеціального дослідження щодо версифікаційного ракурсу творчих контактів В. Сімовича з поезією Лесі Українки досі немає.

Мета статті – розглянути версифікаційний аспект творчого контактування В. Сімовича з поезією Лесі Українки.

Виокремлюємо щонайменше два типи такої взаємодії: перший – під час підготовки В. Сімовичем збірки поезій Лесі Українки «Відгуки» (1902), другий – у процесі складання віршознавчого додатка до «Української граматики» вченого (1921). Зокрема, В. Сімович у спогадах про перебування Лесі Українки на Буковині стверджував:

«Ніяких умов вона не ставила, а домагалася тільки, щоб видання було «чепурненьке» та коректа була переведена «по-людському», за рукописом» [11, 713]. Він же зізнавався: «Правда, я сам бачив, що недобре я зробив, поділивши довші поодинокі рядки деяких віршів (напр [иклад], легенда «Ра-Менеїс», ст. 47–54, «Жертва», ст. 55–56) на два (в оригіналі дактилі всі – їх було п'ять, чи шість ув одному вірші – були в одному рядку – але з цього боку закидів мені поетка не робила» [11, 715].

Зосередимося на цих двох поезіях, що їх назвав В. Сімович. У статті «Деривати гекзаметра та «верлібр» у поезії Лесі Українки» (2015) ми зарахували їх до корпусу творів з ореолом гекзаметра, визначили їх як деривати цієї форми, розглянули віршову будову. «Ра-Менеїс»: розмір твору – Дк5-7¹. Форму поезії «Жертва» визначено як неврегульовані різностопові неримовані трискладовики [3, с. 36].

Справді, в автографі вірша («Ра-Менеїс»), поданому в 5-му томі чотирнадцяти-томника, зафіксовано довгі рядки:

Ра-Менеїс була горда цариця, дочка фараонів,	Д6
Гарна й страшна, мов Урея, змія золотая,	Д5
Що обвивала подвійний вінець двох Єгиптів,	Д5, п/сх (IV)
Мала чоло діамантове й темні рубінові очі.	Д6
Вдача в цариці була, наче води підступнії Ніла,	Д6
Що впливають з таємних джерел, невідомих нікому.	Д6 атон (I)
Влада цариці була, мов жеруще єгипетське сонце,	Д6
Мов потужний Самум, що не хоче й руїни минути.	Ан5
Весь Єгипет стогнав, мов співучий колос у пустині,	Ан5, п/сх (I)
Владу важку несучи гордої Ра-Менеїс [13, с. 24 (ілюстр.)].	Акц.6

¹ Використовуємо такі умовні скорочення: Я – ямб; Х – хорей; Д – дактиль; Амф – амфібрахій; Ан – анапест; ЯЗ – тристоповий ямб; Я4343 – три- і чотиристоповий ямб; Я2-4 – ямб різностоповий зі змінною довжиною рядків від 2-х до 4-ох; Ябцу1 – шестистоповий ямб з цезурним усіченням на один склад; Ябцн1 – шестистоповий ямб із цезурним нарощенням на один склад; Дк – дольник; Тк – тактовик; Акц – акцентний вірш; ПК – поліметрична конструкція; А, В, С, D... – жіночі рими; а, b, c, d... – чоловічі рими; а', b', c', d'... – дактилічні рими; п/сх – позасхемний наголос; зр/наг – зрушення наголосу; атон – атонація.

У збірці «Відгуки» цей фрагмент виглядав так:

Ра-Менеїс була горда цариця,	Д4
дочка Фараонів,	Амф2
гарна й страшна, мов Ірея,	Д3
змия золотая,	Амф2
що обвивала подвійний вінець	Д3, атон (I)
двох Єгиптів,	Д1, п/сх
мала чоло діамантове й темні	Д4
рубінові очі,	Амф2
Вдача в цариці була, мов Ніла	Дк4
підступії води,	Амф2
що впливають з таємних джерел	Д4, атон (I)
невідомих нікому:	Ан2
влада цариці була,	Д3
немов африканське сонце	Амф3
мов потужний самум, що не хоче	Ан3
й руїни лишити.	Амф2
Весь Єгипет стогнав, мов сліпучий	Ан3 п/сх (I)
кокос у пустині,	Амф2
Владу важку несучи	Д3
гордої Ра-Менеїс [12, с. 48].	Д3

Форма твору – неврегульовані різностопові неримовані тристоповики (від двох до чотирьох наголосів у рядках).

Подібною трансформації зазнала й поезія «Жертва». В автографі вона укладена довгими «гекзаметричними» версами (за цим же принципом її подали укладачі V тому 14-томового видання).

Наведемо перший період твору з позначенням розмірів рядків:

Се було в ті часи, як Месія живий був між людьми.	Ан5, п/сх (II)
Се було в ті часи, як його ще на Хрест не прибили.	Ан5, п/сх (II)
Зготували вечерю для нього апостоли вірні:	Ан5
хто приніс йому хліба, хто риби, вина та олії;	Ан5
всі злягли за столами і вкупі з Учителем їли,	Ан5, п/сх (I)
і незчулись, як більше від нього взяли, ніж для нього принесли [11, с. 243].	Ан6

У збірці «Відгуки» цей твір графічно виглядав так:

Се було в ті часи, як Месія	Ан3, п/сх (II)
живий був між людьми.	Амф2
Се було в ті часи, як його ще	Ан3, п/сх (II)
на хрест не прибили.	Амф2
Зготували вечерю для нього	Ан3
апостоли вірні:	Амф2
хто приніс йому хліба, хто риби,	Ан3, п/сх (I)
вина та олії;	Амф2

всі злягли за столами і вкупі	АнЗ, п/сх (І)
з Учителем іли,	Амф2
і не чулись, як більше від нього взяли,	Ан4
ніж для нього принесли [12, с. 55].	Ан2

Форма твору – різностопові неврегульовані неримовані трискладовики (від двох до чотирьох наголосів у рядках).

Навіщо В. Сімович поділив рядки цих віршів на частини? Ймовірно, верси просто не поміщалися в розмір сторінки, ураховуючи ще й необхідність полів. Можливо, редакторів не сподобалося оформлення закінчень довгих рядків у «гекзаметричних» віршах «У чорну хмару зібралася туга моя...», «Ave regina!», «Уривки з листа», «Весна зимова», «Зоря поезії», уміщених до попередньої збірки «Думи і мрії» (1899).

Незважаючи на те, що поетеса не висловлювала з цього приводу ніяких зауважень редакторів, вона була незадоволена такою формою. Поділ рядків п'яти-шестистопового дактилю на частини (до того ж не завжди розмежування відбувалося за місцем основної цезури) руйнував урочисто-гекзаметричну інтонацію. Уже в альманасі «Дубове листя» (1903) та у збірці «На крилах пісень» (1904) поезії знову постають у своєму первинному вигляді – з довгими гекзаметричними рядками.

Про структуру і зміст віршознавчого додатка до Сімовичевої «Граматики української мови» сказано у статті «Питання віршування у «Граматиках» С. Смаль-Стоцького і В. Сімовича та поезія І Франка» (2000). Розглянемо Лесин поетичний матеріал, що його використав учений як ілюстрацію до виокремлених ним віршових форм.

Уперше В. Сімович згадує поезію Лесі Українки у V розділі «Граматики» («Вірші з чотири- і двоскладовими тактами») у підрозділі «Коломийковий (чотирнадцятискладовий вірш)».

Розглянувши специфіку цієї форми: 14 складів із цезурою і виділивши у ній можливі види рядків – («з наголосами на різних складах») та з постійними наголосами на «непарних складах», – він цитує перший рядок з поезії Лесі Українки «Ой, піді я в бір темненький, там суха смерека...» зі збірки «Відгуки» як приклад версу другого виду і стверджує: «... Цей вірш ... скидаєть ся на трохей, але ж такі правильні наголоси – цілком випадкові» [10, с. 497]. Зазначимо, що початкове слово «ой» у цьому контексті виступає без Сімовичевого наголосу. Для того, щоб зробити висновок про випадковість хорейзації у силабічному вірші, учений повинен був проаналізувати всі верси твору. Наведемо перші три строфи з ритмічними схемами версів:

Ой піді я в бір темненький, там суха смерека,	υυ┘υ┘υ┘υ υ┘υ┘υ┘υ	X7
як розпалю ясну ватру, видно всім здалека.	υυ┘υ┘υ┘υ υ┘υ┘υ┘υ	X7
Запалала при смереці смолова ялиця;	υυ┘υυυ┘υ υυ┘υ┘υ	X7
Горить моя досадонька, мов сухая глиця.	υ┘υ┘υ┘υυ υυ┘υ┘υ	8+6
Розбуялась досадонька з вогнем на просторі,	υυ┘υυ┘υυ υ┘υυυ┘υ	8+6
Розсипала палкі іскри, мов ясні зорі [13, с. 237].	υ┘υυ┘υ┘υ υ┘υυυ┘υ	8+6

що В. Сімович замість терміна «стопа» використовує слово «такт», а замість «метр» – «ритм».

Особливо часто В. Сімович залучає рядки поетеси для ілюстрації трискладовиків (учений, очевидно, помітив запозичене в Олени Пчілки тяжіння Лесі Українки до трискладових форм). Приклад з поезії Лесі Українки В. Сімович наводить для унаочнення дактилічної стопи:

Гóри баг | ря́нцем крі | вавим спа- | ла́хнули, |
З про́мінем | со́нця за- | хідним про | ща́ючись [10, с. 508].

Ритмічна схема цих рядків виявляє цезурований дактилічний чотиристоповик:

└┌┌└┌||┌└┌┌└┌┌
└┌┌└┌||┌└┌┌└┌┌

Щодо двостопового дактилю В. Сімович зазначає: «Дуже часто письменники в останньому дактилі пропускають один склад, – дактиль робить ся наче трохеєм, ... а той два склади, н. пр.:

Місяць ясенський	└┌┌└┌┌
Промінь тихесенький	└┌┌└┌┌
Кинув на нас.	└┌┌└
Спи ж ти, малесенький,	└┌┌└┌┌
Пізній бо час! [10, с.516].	└┌┌└

Подані ритмічні схеми цитованих рядків показують, що вчений мав на увазі 3-й і 5-й верси. Схема римування: а' а' b а' b.

В амфібрахічних віршах В. Сімович виділяє тристопові, чотиристопові, п'ятистопові розміри та чергування рядків різних амфібрахічних розмірів. Тристоповий амфібрахій ілюстровано прикладом строфи Лесі Українки з вірша «Lied ohne Klang»:

Як би мої думи німії	┌└┌┌└┌┌└┌
Та піснею стали без слова,	┌└┌┌└┌┌└┌
Тоді вони більше б сказали,	┌└┌└└┌┌┌└┌
Ніж вся моя довга розмова [10, с. 519].	┌└┌┌└┌┌└┌

п/сх (II)

Чергування рядків різних амфібрахічних розмірів представлено прикладом Лесиної строфи:

У кожного люду, у кожній країні	┌└┌┌└┌ ┌└┌┌└┌	Амф4ц.
Живе такий спогад, що в його давніні	┌└┌┌└┌ ┌└┌┌└┌	Амф4ц.
Були золотії віки,	┌└┌┌└┌┌└	Амф3
Як пісня і слово були у жалобі	┌└┌┌└┌ ┌└┌┌└┌	Амф4ц.
В міцних цього світа; не тільки на гробі	┌└┌┌└┌ ┌└┌┌└┌	Амф4ц.
Складались поетам вінки... [10, с. 522].	┌└┌┌└┌┌└	Амф3

Ритмічна схема версів засвідчує розмір Амф4ц., Амф4ц., Амф3, Амф4ц., Амф4ц., Амф3.

Анапестичні форми у додатку до «Граматика...» репрезентовані двома розмірами з творів поетеси: Ан3 і Ан5. Як приклад тристоповика В. Сімович наводить строфу з «Contra spem spero»:

Гетьте, думи, ви хмари осінні! └┌└┌┌└┌┌└┌ Ан3 п/сх(I)

Тож тепера весна золота!	УУУУУУУУУУ	АнЗ
Чи то так у жалю, в голосінні	УУУУУУУУУУ	АнЗ
Промайнуть молодії літа?! [10, с. 523].	УУУУУУУУУУ	АнЗ

П'ятистоповик ілюстрований першою строфою другого вірша диптиху «Єврейські мелодії»:

Єреміє, зловісний пророче в залізнім ярмі!
 Певне, серце господь тобі дав із твердого кришталю:
 ти провидів, що люд буде гнить у ворожій тюрмі, –
 як же серце твоє не розбилось від лютого жалю? [10, с. 524].

Міркування В. Сімовича про трискладникові форми варто завершити його спостереженням щодо мішаних ритмів: «Поети змінюють ритм у поодиноких рядках, повторюючи ту зміну періодично, н. пр.:

Досить невільная думка мовчала,	УУУУУУУУУУ	Д4
Мов пташка у клітці замкнута од світа,	УУУУУУУУУУ	Амф4
Пісня по волі давно не літала,	УУУУУУУУУУ	Д4
Приборкана тугою, жалем прибита...?! [10, с. 526].	УУУУУУУУУУ	Амф4

Учений робить висновок: «У цьому вірші дактилічні вірші перехрещують ся з амфібрахічними» [10, с. 526]. Наведена схема строфи Лесиного вірша «Грай, моя пісне!» виявляє, що її розмір – Д4, Амф4, Д4, Амф4. Це спостереження В. Сімовича щодо поліритмічних Лесиних строф виявилось настільки вдалим, що його використав і розвинув український віршознавець – В. Ковалевський. У розділі «Перемінні форми ритму, як специфічний ритмічний засіб у віршах Лесі Українки», що увійшов до його монографії «Ритмічні засоби українського літературного вірша» (1960), він показав, що «іноді Леся Українка об'єднує в одній системі метрико-ритмічні ряди, відмінні між собою не тільки кількістю стоп, а й самим їх характером» [7, с. 168].

Помічене В. Сімовичем у поезії Лесі Українки явище розглянув автор цієї публікації в статті «Логаеди у поезії Лесі Українки» (2021), визначивши його як явище строфічного силабо-тонічного логаедизму поетеси, що є свідченням її версифікаційної майстерності та новаторства [4, с. 34].

Із двоскладникових розмірів поетеси В. Сімович у віршознавчому додатку звернув увагу на ямбічні форми поетеси. У Х розділі («Мішані ритми й ритмічна проза») він подав ямбічний уривок з «Лісової пісні» як приклад поєднання у межах одного рядка (вірша, за термінологією вченого) ямбічних та дактилічних стоп:

Я марила всю ніченьку
 про тебе, мій паниченьку!
 Ронила сльози дрібнії,
 збирала в кінви срібнії,
 без любої розмовоньки
 сповнила вщерть коновоньки... [10, с. 525].

Очевидно, дослідник вбачав цезуру перед останнім словом у рядку. Наведемо уявну схему:

010011100
 010110100
 010101100
 010101100
 010010100
 010110100

Схема показує, що навіть за такого штучного розташування цезури не всі рядки мають логедичний ритм ЯЗ, Д1. Вважаємо, що форма цього уривка – тристоповий ямб із дактилічними закінченнями.

Ім'я Лесі Українки цілком правильно звучить у заувагах щодо неримованого (білого) п'ятистопового ямба [10, с. 514].

Поезія Лесі Українки розглядається й у підрозділах додатка, присвячених строфіці. Так, у підрозділі «Строфи різної будови», учений наводить восьмирядкову (за його визначенням) строфу «з різними ритмами»:

Ой², піду я в ті зелені гори [§, с. 453].
 Де смереки гомонять високі,
 Понесу я жалі одинокі
 Та й пущу їх у гірські потоки³.
 Кину свої жалі
 на зелені галі [§, с. 542].
 Пущу бором свою тугу,
 чи не знайде другу... [§, с. 448], [10, с. 545].

В. Сімович має рацію щодо різноритмовості тексту. Однак і у збірці «Відгуки», і у своєрідному вибраному – «На крилах пісень» (1904), твір подано у формі двох катренів. Автограф, на жаль, не відомий. Тому вважаємо поезію поділеною на строфи (два чотиривірші з римуванням АВВА і ААВВ).

Як приклад семивірша В. Сімович наводить таку строфу з «Романсу» поетеси:

Не диви ся на місяць весною, –
 Ясний місяць наглядач цікавий,
 Ясний місяць підслухач лукавий,
 Бачив він тебе часто зі мною
 І слова твої слухав колись.
 Ти се радий забудь? Не дивись,
 Не диви ся на місяць весною [10, с. 550].

Учений цілком правильно констатує: «Ця (анapestична) строфа виявляє ось яку схему рядків: аввасса [10, с. 550]. До сказаного у віршознавчому додатку додамо: аби розмежовувати рими за характером, можна подати таку схему: АВВАссА.

Отже, розглянуті види контактування В. Сімовича з віршованими творами Лесі Українки – редагування збірки поетеси «Відгуки» та використання її поезії

² У збірці «Відгуки» – «Гей».

³ У збірці «Відгуки» – «Простори».

у віршознавчому додатку до його «Української граматики» – засвідчують належну віршознавчу підготовку вченого.

Як редактор Лесиної збірки він зізнавався в необережному втручанні у строфічну форму її віршів «Ра-Менеїс» та «Жертва», що частково позбавило їх урочисто-гекзаметричного ритму.

У віршознавчому додатку до «Граматики...» В. Сімович розглядав окремо силабічні (менше) та силабо-тонічні (більше) твори поетеси. Вчений звернув увагу на такі силабічні форми: 6-складовик і поєднання 6-складових та 12-складових рядків, 14-складовик (8+6) 2. У силабічних творах поетеси він вказав на наявність певної кількості хореїзованих рядків.

Учений навів приклади таких Лесиних силабо-тонічних форм: ямба (ЯЗ з дактилічним закінченням), дактилю (Д2), амфібрахію (Амф3, Амф4, Амф5), анапеста (Ан3, Ан5). Окрасою міркувань науковця щодо силабо-тоніки поетеси стало помічене ним явище силабо-тонічної логаядичності у вірші «Граї, моя пісне!»

В. Сімович указав і на окремі строфічні форми в поетеси: восьмивірш (насправді два катрени) та семивірш.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бунчук Б. Вишивання на канві: версифікаційна майстерність Лесі Українки у віршах циклу «Ритми». *Питання літературознавства*. 2021. № 104. С. 7–27. DOI: <http://doi.org/10.31861/pytlit2021.104.007>

2. Бунчук Б. Віршознавчі погляди Василя Сімовича. *Науковий вісник Чернівецького університету імені Ю. Федьковича*: збірник наукових праць. Вип. 312–313. Слов'янська філологія / наук. ред. Бунчук Б. І. Чернівці : Рута, 2008. С. 335–341.

3. Бунчук Б. Деривати гекзаметра та «верлібр» у поезії Лесі Українки. *Літературознавчі студії* : збірник наукових праць. Вип. 45, К. : ВПЦ «Київський університет», 2015. С. 29–41.

4. Бунчук Б. Логаяди у поезії Лесі Українки. *Від силабіки до верлібру. Шляхи розвитку українського віршування: до 100-річчя від дня народження Галини Сидоренко*. Всеукраїнський віршознавчий семінар. Київ, березень-квітень 2021 року. Збірник наук. статей / Упорядники: Н. В. Костенко, Н. І. Гаврилюк, О. Г. Бросаліна. Київ: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2021. С. 14–35.

5. Бунчук Б. Питання віршування у «Граматиках» С. Смаль-Стоцького і В. Сімовича та поезія І. Франка. *Проблеми гуманітарних наук*. Наук. зап. Дрогобицького держ. пед. ун-ту ім. І. Франка. Дрогобич : Вимір, 2000. С. 198–209.

6. Бунчук Б., Реуцька Н. Строфіка та римування у поезіях збірки Василя Пачовського «Розсипані перли». *Актуальні питання суспільних наук та історії медицини. Спільний українсько-румунський науковий журнал*. Серія «Історичні та філологічні науки» / Current issues of Social studies and History of Medicine. Joint Ukrainian-Romanian scientific journal. Series “Historical and philological sciences”. Чернівці-Сучава : БДМУ. 2024. № 1 (37). С. 125–131. DOI: <https://doi.org/10.24061/2411-6181.12.024.428>

7. Ковалевський В. Ритмічні засоби українського літературного вірша. Спроба систематики. К. : Рад. письменник, 1960. 235 с.
8. Кочерга С. Василь Сімович – видавець творів Лесі Українки. *Науковий вісник Чернівецького національного університету імені Ю. Федьковича*: зб. наук. пр. Вип. 312–313: Слов'янська філологія / наук. ред. Бунчук Б. І. Чернівці : Рута, 2008. С. 99–103.
9. Кочерга С. О. Василь Сімович і Леся Українка: паралітературні перехрестя // *Наук. записки нац. університету «Острозька академія»*. Серія «Філологічна» (Вип. 57). С. 234–238.
10. Сімович В. Граматика української мови для самонавчання та в допомогу шкільній науці. 2-ге вид. з змінами й додатками. К. : Лекції: Українська накладня, б/р [1921]. 584 с.
11. Сімович В. Праці в двох томах. Т.2. Літературознавство. Культура / Упорядкування Людмили Ткач, Оксани Івасюк за участю Ростислава Пилипчука, Ярослави Погребенник; передмова Федора Погребенника. Чернівці : Книги – ХХІ, 2005. 904 с.
12. Українка Леся. Відгуки: Поезії. Чернівці, 1902. 96 с.
13. Українка Леся. Повне академічне зібрання творів: у 14 томах. Том 5. Поетичні твори. Ліро-епічні твори / ред. О. Віксич, С. Кочерга; передм. С. Романов, упоряд., комент. С. Романов, О. Кицан, М. Моклиця та ін. К. : Типографія «Від А до Я», 2021. 925 с.
14. Шелюх О. «Жіночий текст» українського модернізму в рецепції Василя Сімовича. *Волинь філологічна: текст і контекст. Універсум Лесі Українки*: зб. наук. пр. / упорядкув. С. М. Романова. Луцьк : Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2016. Вип. 22. С. 488–498.

REFERENCES

1. Bunchuk, B. (2021). Vyshyvannia na kanvi: Versyfikatsiina maisternist Lesi Ukrainky u virshakh tsyklu “Rytmy” [Embroidery on canvas: Lesya Ukrainka’s versification skill in the poems of the “Rhythms” cycle]. *Pytannia Literaturoznavstva*, (104), 7–27. <http://doi.org/10.31861/pytlit2021.104.007> [in Ukrainian].
2. Bunchuk, B. (2008). Virshoznavchi pohliady Vasylia Simovycha [Vasyl Simovych’s views on verse studies]. *Naukovyi Visnyk Chernivetskoho Universytetu Imeni Yu. Fedkovycha: Slov’ianska Filolohiia*, (312–313), 335–341. [in Ukrainian].
3. Bunchuk, B. (2015). Deryvaty hyezametra ta “verlibr” u poezii Lesi Ukrainky [Hexameter derivatives and “free verse” in Lesya Ukrainka’s poetry]. *Literaturoznavchi Studii*, (45), 29–41. [in Ukrainian].
4. Bunchuk, B. (2021). Lohaedy u poezii Lesi Ukrainky. Vid sylabiky do verlibru [Logaoedes in Lesya Ukrainka’s poetry. From syllabics to free verse]. In N. V. Kostenko, N. I. Havryliuk, & O. H. Brosalina (Eds.), *Shliakhy rozvytku ukrainskoho virshuvannia* (pp. 14–35). Vydavnychy dim Dmytra Buraho. [in Ukrainian].
5. Bunchuk, B. (2000). Pytannia virshuvannia u “Hramatykakh” S. Smal-Stotskoho i V. Simovycha ta poezii I. Franka [Issues of versification in the “Grammars” of

S. Smal-Stotsky and V. Simovych and the poetry of I. Franko]. *Problemy Humanitarnykh Nauk*, 198–209. [in Ukrainian].

6. Bunchuk, B., & Reutska, N. (2024). Strofika ta rymuvannia u poeziiakh zbirky Vasylia Pachovskoho “Rozsypani perly” [Strophics and rhyming in the poems of Vasyl Pachovsky’s collection “Scattered Pearls”]. *Current Issues of Social Studies and History of Medicine*, (1), 125–131. <https://doi.org/10.24061/2411-6181.12.024.428> [in Ukrainian].

7. Kovalevskyyi, V. (1960). *Rytmichni zasoby ukrainskoho literaturnoho virsha. Sproba systematyky* [Rhythmic means of the Ukrainian literary verse. An attempt at systematics]. Radianskyi pysmennyk. [in Ukrainian].

8. Kocherha, S. (2008). Vasyl Simovych – vydavets tvoriv Lesi Ukrainky [Vasyl Simovych as a publisher of Lesya Ukrainka’s works]. *Naukovyi Visnyk Chernivetskoho Universytetu Imeni Yu. Fedkovycha: Slov’ianska Filolohiia*, (312-313), 99–103. [in Ukrainian].

9. Kocherha, S. O. (2015). Vasyl Simovych i Lesia Ukrainka: Paraliteraturni perekhrestia [Vasyl Simovych and Lesya Ukrainka: Para-literary crossroads]. *Naukovi Zapysky Natsionalnoho Universytetu “Ostrozka Akademiia”. Seriiia “Filolohichna”*, (57), 234–238. [in Ukrainian].

10. Simovych, V. (1921). *Hramatyka ukrainskoi movy dlia samonavchannia ta v dopomohu shkilnii nautsi* [Grammar of the Ukrainian language for self-instruction and to help school science] (2nd ed.). Ukrainska nakladnia. [in Ukrainian].

11. Simovych, V. (2005). *Pratsi v dvokh tomakh. T. 2. Literaturoznavstvo. Kultura* [Works in two volumes. Vol. 2. Literary studies. Culture] (L. Tkach & O. Ivasiuk, Eds.). Knyhy – XXI. [in Ukrainian].

12. Ukrainka, L. (1902). *Vidhu ky: Poezii* [Responses: Poems]. Chernivtsi. [in Ukrainian].

13. Ukrainka, L. (2021). *Povne akademichne zibrannia tvoriv: U 14 tomakh. Tom 5. Poetychni tvory. Liro-epichni tvory* [Complete academic collection of works: In 14 volumes. Vol. 5. Poetic works. Lyro-epic works] (O. Viksykh & S. Kocherha, Eds.). Typohrafiia “Vid A do Ya”. [in Ukrainian].

14. Sheliukh, O. (2016). “Zhinochyi tekst” ukrainskoho modernizmu v retseptsii Vasylia Simovycha [“Women’s text” of Ukrainian modernism in the reception of Vasyl Simovych]. *Volyn Filolohichna: Tekst i Kontekst*, (22), 488–498. [in Ukrainian].

Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу (CC BY 4.0)

Дата першого надходження статті до видання: 20.01.2026
Дата прийняття статті до друку після рецензування: 27.03.2026
Дата публікації (оприлюднення) статті: 26.05.2026